

Vol XXXVII (37) No. 122 06 Tarik Jymmang (May) 2026

Ban khlain̄ ka imlang ka sahlangdonkam bankhlain̄ shwa ki longiing longsem

Ban ioh ia ka imlang ka sahlang aba khlain̄ bad kaba skhem donkam shwa ban ioh ia ki longiing longsem ne ki rympei iing kiba khlain̄ bad skhem. Namar kumba ka ktien ka ong ka jingieit ka sdang shwa na la iing kumta ruh kiei kiei baroh ki dei ban sdang shwa na la iing khnang ban ioh ia ka imlang sahlang kaba khlain̄.Tongin ia phai khyndiat shaphang ka imlang ka sahlang la ka long ha ka raid ki hima ne ha ka jylla hi baroh kawei. Ka jingkylli ka mih hangne balei keiñ katba dang mih ki sngi bad ki snem la iohi ba dang mih bun shuh shuh ki jaid jingsniew kiba harumkoma ha ka imlang ka sahlang ne wat ha ki iing ki sem kaba la buh jingma shisha ba ka bor jong ka jingsniew ka la trei borbah ha kine ki sngi.

Haba ngi phai sha ki Khubor ne ki Television bunsien ngim ju iohsngew shuh ia kita ki sur kiba ai mynsiem ne kaba kren shaphang ka shongsuk shongsaiñ ne shaphang ka bha ka miat ha ka imlang ka sahlang, hynrei la iohsngew bad iohi sa tang ki kam lehdonbor, ki kam thombor, kam dih droks, kam pyniap briew bad ki kam sniew kiba harukom. Hynrei ka jingkylli ka mih hangne, Hato, man la uwei-u-wei ba ba la kot ia ki bor sngewthuh ne ki bor pyrkhaf,ki ju puson mo ba balei ki mih kine ki kam sniew kiba harukom ha ka imlang ka sahlang kaba la pyntad dor ia ka hok longbriew manbriew bad haduh ka akor ka burom kaba la hiar dor arsut kaba la iohi ba I kumba aiñ Blei ne ka aiñ Briew kam don shuh.

Na ka por sha ka por, ki mih ki kam tuh ki kam thiem, ki kam pyniap, ki kam lute,ki kam leh beijot ne leh donbor ia ki kynthei ki khynnah ha kaba kam don shuh kata ka jingshngaiñ ha ka imlang ka sahlang khamtam ia ki kynthei ki khynnah.Khyndiat pat lah ban ong hangne ba man la uwei-pa uwei u la dei ban puson ialade shimet halor ka jingkyrei kine ki kam sniew kiba la ktah shisha ia ka shongsuk shongsaiñ ha ka imlang ka sahlang jong ka jylla. Ym lah ruh ban len bunsien haba iohi ia ki kam sniew la ka long ha ki Kot Khubor ne ki kor Television la ioh sngew tang kata ka jingkren ia kynii , kynshi hapdeng ki para briew bad ka jingkhniim kaba mih na ka shyntur kaba ki da sngewpangnud ba kynrei ki kam sniew. Ka jingkylli ka mih pat hangne. Hato, katno ngut kiba ju puson ne pyrkhaf na ei ka tynrai jong ka jingsniew ka wan bad balei ba ka jur ki kam sniew ha kine ki sngi?

Sngew Sangsot ba ki briew ha kine ki sngi la ka long naduh ki khynnah, ki samla bad haduh ki tymmen ki San tang namar ka spah pyrthei bad ba ki ia beh ia kata ka ‘Rongphong Pyrthel’ bad kim don por shuh ban puson ne ban pyrkhaf halor ki tynrai ba ka jingsniew ka sdang ban mih. Hynrei ki la shuh ia beh ia kata ka spah pyrthei bad ki klet noh ban puson ne ban bisar ia ka tynrai ba ka jingsniew ka mih kaba la ktah shisha ia ka shongsuk shongsaiñ ha ka imlang kasahlang ha ka jylla bad ka ri.

Kum ban shu ong, ka Jylla Meghalaya ka dei ka jylla kaba bun tam ki Khristan bad nai ia kren ia kata ka bynta, namar la ka long ka niam Khristan ne kino kino ki niam ba kynthup naduh ki Hindu, ki Muslim, ki Sikh bad kiwei kiwei ki jaid niam ruh. Ka tynrai jong ka jingngeit bad ka jinghikai ka niam ka long hi shi bynta ban im hok insot bad ban long kita ki ki jingthaw kiba don ia ki iktiar ban wan rah ia kashongsuk shongsain ha ki ing ki sem ne ha ka imlang ka sahlang, Phewse!!!! Da khongpong ha kine ki sngi ka jingsniew ka la shong kulai ha man la uwei-pauwei u Briew kiba la klet noh ia la ka jong ka tynrai kiba la pyrshang ban beh ia ka Rongphong bad ki jingkwah brai kaba la pyntroinishisha ia ka hok LongbriewManbriew.

Nai da ia tai sani shaphang ki tynrai ba ka jingsniew ka mih, hynrei to ngin ia phai dien khyndiat ban puson kumba ong kine ka Kyntien, ‘Ka kam Leh isnei ne ka kam babha ka sdang na la Rympei’ khnang ba ngin sngewthuh ba balei ba kynrei ki kam sniew kam smeh ha kine ki sngi. Kum ban ban ktien,ha kine ki sngi kano kano ka longiing longsem kim don por shuh ban hikai ia laki khun ki kti ha la rympei “ Sawdong ka Lyngwiar Dpei` namar ba ki la ia beh ia ki rongphong jong kane ka pyrthei bad kim don por shuh ruh ban shim ia la ka jingkitkhlieh ia ki khun ki kti hakaba ki la ai mon khlem da tehlakam ha la iing la sem. Bad ym donkam hi ruh ban ia puson halor ki daw ba ki jingsniew ki la kynrei ha kine ki sngi, Ngi lah ban kren shai sha ka pyrthei, dei tang namar ba ki kmie ki kpa ne ki Longkni Longkpa ha kine ki sngi kim don por shuh ban sneng ne kyntu ia la ki khun ki Pyrsa ha la iing la sem bad ki khun ki kti ki la im laitlan katba ki mon ha kaba ki la sdang ban leh na I kam sniew I barit bad kan sa pur pat haduh baki jingsniew ki la kiew skong ha kine ki sngi.

Kumba ong kaKyntien, I jingwai um barit, ka pyndap ia ki phnieng ka Duriaw` ka la urlong shisha, namar tang na ka daw ba ki Kmie ki kpa ne ki Longknie ki Longkpa kim don por shuh ban tehlakam ia ki khun ki kti ne ki Pyrsa ba ki la im laitlan kala pynlong ruh ia ki ban kin dang shlur ban leh ia bun bah ki kam sniew kiba la ktah ha ka imlang ka sahlang, Namarkata, `To nai ia wad shuh ia kiwei pat ki daw ne ki tynrai ba ka jingsniew ka mih, hynrei to kum ki Longiing Longsem ne ki Kmie ki kpa ngin ia pyrshang ban hikai ia la ki khun ki Kti ha la ka jong ka Rympei, namar dei tang ha la Rympei lah biang ban saiñ dur ia ka hok long briew man briew ne ia ka akor ka burom kaba ngi lah ban iada na bun jaid ki kam sniew kam smeh ha ka imlang ka sahlang.

Kyntag iawai, kano kano ka iing kaba don ia ka jingtiatylli, ka jingiasngewthuh jingmut bad kajingiaieit ba mar kylliang ka don kata ka jingtieng burom ban leh ia ki kam sneiw, hynrei lada kano kano ka iing kaba ia pait ia pra ym lah ruh ban len ba ki mih bun ki jingiapait ia pra ha kaba ki kam sniew ruh ki don hangta naba ym don uta u ‘Shabuk` kumba u Nonglur u pynkohnguh ia ki Masi ha ba ki lur ia ki lyngkha ban pyndep ia ka kam.

Ka Iktiar U Shynrang

U Disparsing B.Rani S.R.

Ka maian jong ki jingsdang jong kano kano ka bynta kaba sdang da ‘u` ka don ka jingkhraw ba ha khlieh am uba long u Nongsdang bad u Nongsaiñdur ia ka maian jong kata ka bynta. Shwa ban don ki mat ba don ki mar ba don jingim ha uta u met bneng don shuwa u Nongbuh Nongthaw bad uta u Nongbuh u Nongthaw ym don kyrteng da kumwei hynrei “U Blei”. Namarkata kumba ngi tip ba ym don ba kham khraw ban ia U Blei ym dei? Kumta ha kane ka phang kaba ngi iatai mynta ruh nalar ‘u` shynrang don sa ‘u` bad nalar ‘u` don shuh shuh sa ka kyntien ‘Iktiar. Haba kumta to ngin iatai ia hynriew tylli ki Iktiar U Shynrang bad kita ki long (1) Iktiar mar iawan sha pyrthei (2) Iktiar kum u samla (3) Iktiar kum u Longkpa (4) Iktiar hum u Rangbah (5) Iktiar kum u Nongpynsniew (6) Iktiar kum u Nongpynbha. Iktiar mar iawan Longbriew.

Ia ka Iktiar u shynrang la pynkup ruh ha ryngkat ka lehniam lehrukom namar shwa ban saiñdur kum u shynrang ha ka Imlang Sahlang don shuwa ka jer ka thoh. Kumta ha ka jer ka thoh ha ka ryngkat ka suit ka shor ban pynduh ia ka jingtieng bad syier bieij u khun u long kpa kum ka dak ban pynshlur ia u khun, shim ia u maw bad u pawang shane shatai ia u maw ha ryngkat ki kyntien pyngrieh hangta u kren ban pynphalang ia uta u maw ha u khun nangta sa wan sa ka jer ka thoh bad kumta ban pynkup ia ka Iktiar ha u khunlung u longkpa ne longkmie u thaw ia ki lai tylli ki khnam. Ia kine ki lai tylli ki khnam la pynphalang ia u ba nyngkong ban iada ialade, ba ar ban iada ia ki khun ki kti bad ki kur ki jait bad uba lai ban iada ia ka Ri bad ka Jaidbynriew na ki Nongshuh. Ynda la biang ki nia Rukom nia Im hangta u Nongkñaia u sa shim ia u kpu jer la thoh sha ka diang ka kti ia ki kur u Nongshah jer bad sha kamon ia ki kha ki man uta u Nongshah jer. Kane hi ka sakhi u shynrang u kham donbor sha iing khun ban sha iing kur namar ha ka thoh kpu ruh ka kti kamon kaba kham khlain̄ ka dei ka jong u Longkha bad ka kti kadiang kaba kham tlot ka dei jong u kur kine ki iktiar ba pynkup ia u Rangbah kim pat treikam tad haduh ba un da poi sha ka jinglong samla.

Haba u shynrang u la sdang kynih kum u samla, u la sngewthuh nyngkong eh na ka sur kren jong u. Katba u dang kynih ka sur kren jong u ruh ka bud hangta ban wan sha sa sur kum u khyrnaw. U shynrang uba ka Iktiar kum u shynrang wat la ki khmat jong u u la sdang itynnad samla pynban ka bor pyrkhaf kaba don ka Iktiar kum u samla kam kwah ban jam noh shata hynrei hapdeng ka jinglong samla u trei shiTom na ka bynta ban pynsuk ialade ha ki por ki ban wan. Hapdeng ka jingtyllun ka por hynrei uba don ka Iktiar kaba khlain̄ um ju sngewtynnad ban pynlut kai ia ka por. U pynkhraw ia la ka jong ka jinglong da kaba lehrat ialade. Haba u iohi ia ka jingleh kam kai kiwei, u iam u sngewsih ha mynsiem. Katla i bor u ialeh kumno ban pyni ban sneng ban kraw ia kiwei.

Tang ban ioh lad kumta nyngkong u pynpaw da ki kam kumno ban iarap ia ju u kloai ban len ialade na ka bynta ban ioh ia ka jingbha. Khnang ba poi sha kata ka bynta kaba u angnud nyngkong u pynkup shuwa ialade ia kata kaba bha khnang kaba pyni bad sneng ia kiwei kin nym ioh daw ia kita kiba shah sneng khamtam kaba sneng ia ki para la jong. U shynrang uba don ka Iktiar kum u samla um ju sngewtynnad ban leit kai iing briew, um ju sngew sngewtynnad ban leit thiah kai ha iing ki para samla, um ju sngewtynnad ban pynlut kai ia ka por ban leh tamasa. Ha bym dei ha ka kam bad haba m donkam ma u, um ju sngewtynnad ban ia iaïd paralok kynhun kynhun bad um ju sngewtynnad ruh ban wankai palat ki para samla ha iing. Ha ka ktien ka thylliej um ju kren lymmuh hynrei u da kren da thew u tieng ioh sa sngewsih bad ioh daw kiwei. U shynrang uba don ka Iktiar kum u samla u kiar radieng raimaw ia ka iohai namar kane ka pynbyrsieh ia ka jingim jong u ynda u la shim ia ka jingim kum u longkpa.

Hapdeng ka jingtyllun ka jingim kum usamla bad uba don ka Iktiar kum u samla u kiar ban pynbieit ia ki thei samla haba um pat sngewdei ka por ban shim ia kata. Haba u iohi ia ka jingsniew jong ka imlang sahlang lyngba ka jingbym don iktiar shuh ka kynthei kum ka samla sa ruh ka jingtymmen khynnah bad na kane pat sa mih ka jingkit khunrei, haba ka talawir ka jingim ki briew ka long kumne barabor kane ka pynsngewsih haduh katta katta ia u shynrang uba don ka iktiar kum u samla. Kane ka jingiohi jong u ka pynlong ia u ban shong samla tang ban ioh sneng ia ki samla kynthei. U samla ba don iktiar kumne u da im adkar bha ialade bad um ju kren ia ki kynthei hynrei tang ban pynkyndit ia ki u pyndonkam tang ka maian jong ka kam jong u, ki khmat jong u ban pyndom bad pynreiit ia ki samla kynthei khamtam ha ka juk khulom mynta lei lei tang ban pynproh ia ki samla kynthei, u shait pynmlien

“Ka akor ka burom ki khynnah mynta”

I.R Dkhar Nongthymmai Shillong

Ha kane ka juk mynta, ka akor ka burom jong ki khynnah naduh kiba dang rit haduh kiba la samla, ka la nang hiar nang hiar. La bun ki nongthoh ha ki kotkhubor ha kine ki sngi , kiba la iakynduh bad pynpaw halor ka jinghiar ka akor ka burom jong ki briew mynta.Ngi shem ba ka akor ka burom jong kiwei ruh ki jait bynriew ka la nang hiar nang hiar ha kine ki sngi mynta.ia ngi ki Khasi-Pnar bad jong ka jylla, la niew kum ka jait bynriew kaba don akor don burom namar ka la long shisha kumta . Ki briew kiba nabar haba ki wan shane, ki lap bad ia kynduh ia kane bad ki da ai nam ai burom ia ka jingdon don akor .

Hynrei katba nang mih ki sngi ka akor ka burom khamtam ki khynnah rit haduh kiba la samla, kim don shuh ka akor ka burom ia kiba la heh la san, ia ki tymmen ki kro. Don ki daw balei ki khynnah mynta kim don shuh ka akor ka burom. Kawei na ki daw ba kongsan eh, ka dei na la iing na sem, na ki kmie ki kpa. Dei ki kmie ki kpa kiba sneng ba kraw, ki hikai ia la ki khun ki kti jong ki ha iing ha sem. Hynrei dei lehse ruh na ki nuksa jong ki Kmie ki Kpa. Haba ki kmie ki kpa ki iamai iania, iakajia maja para ma ki ne kim don shuh ka akor ka burom hapdeng jong ki, ki khun ki kti jong ki iohi ki bud bad hiar sha ki. Ki kmie ki kpa jong kane ka juk kim don por shuh ban hikai ia ka akor ka burom ka ki khun ki kti, lait tang kumno ban pynbiang ia ki jingdonkam jong ki.

Ha kawei ka sngi, ba la miet katba nga la iaïd lynti bad jam sha shiliang ka surok, Kawei ka taxi kamai ka la wan naneng khlem pynmeh light bad nga khlem iohi. Nga lah jam sha shiliang surok bad nga ong ia uta u driver , balei khlem

ialade ban thoh shithi ia ki hynrei u kiar raimaw raidieng pat ban kren ia ki. U samla uba don iktiar ba kum kane u dei u samla uba pynkhlain̄ bha ialade ka bor pyrkhaf. Ialade lei lei un im khuid im suba kum u samla. Kum une u samla barabor u long uba lehraïñ bieij ha kawei ka bynta hynrei uba shlur pat ha kawei ka bynta. Katba um pat kren ia kino kino ki samla kiba u pynmong kata ka mut ialade ruh um pat ialang samla. Kane ka jinglong ki samla kynthei wat ia ki jingsngewsih la ka long ba kim pdiang ia ka jingtyrwa jong u, u sngewsih namar um pynpaw iano iano, sngewsih bad sngewbitar ba u pan iakhlad lane pynthut ia ki bad lada ka long kumno kumne ruh hynrei kane kam pynproh suki suki ia ka pyrkhaf pyrdaiñ ki samia kynthei. U samla uba don ka iktiar ba kum kane barabor u ieit ia baroh kaba u la pynmong hynrei ka jmgkhlain̄ ka bor pyrkhaf jong u kane ka jingieit ja dei ka thong jong u ban pynbha ia ka jaidbynriew katla i bor. U shynrang uba don kum kane ka iktiar borabor don kiba ñiew beif bad ba iaroh ia u.

U shynrang uba don ka iktiar kum u samla haba uba l sngew dei ka por ban ialang samla u da bñaih mian pa mian bad hapdeng ka jingwad bñiah jong u hynreiynda ula ialang u tip pynban ba kam long kumba ma u u kmhiih lynti bad phewse kam pher ia u namar u pynshet noh ha ka Nusib bad u tip shai ba ka burom akor ban saiñ dur ka dang bun ha ki sngi ki ban sa wan. Ha u hi u sngew sarong ia la ka jong ka jingkhraw ka bor pyrkhaf bad hangta ruh un nym kwah ban wanlam sha ka jah burom ha ka shongkha shongman Namarata kine baroh ki don tang ha u shynrang uba don ka iktiar kum u samla.

Iktiar kum u Longkpa :Haba u shvnrang u la pynkupbor kum u longkpa u da im adkar bha ialade. U burom ia ka kiaw, u kthaw kum ki kmie ki kpa.Haba u leit shano shano ruh um ju mih lyndet na iing hynrei u da iathuh ia la ka tnga ban leit shata shata. U kiar ia baroh ki bynta kiba long ka jingiah burom ia ka iing ka sem. Ku u longkpa lada u iohsngew ba ka lok ka tharai sniew ia u, barabor um ju sngewmong ia kata hynrei u sneng u kraw pynban ia ka ba haba jah miet ym bit ban shu kloï da ka ktien tharai sniew hynrei dei ban da tohkït ia ka daw namar ka jingtharai sniew ia ka leit ka wan u lok ka long pynban kumba pynbuh jingkynmaw ban pynpan kwah ia ka. Uba don ka Iktiar kum u longkpa um ju kymnaw kata kata ka kam ka dei ka jong ka kynthei hynrei ha u lada don ka por kam thew kano kano ruh. Ha hi um ju kymnaw ban peit burom ia ka tnga namar ha u hi u sagew ka jingkynmaw ia ka burom ka dei pynban haba kyrpang mynsiem haba ioh ia ka tnga ka bym lah ban leh kumta ha u shynrang uba don ka iktiar kum u longkpa u skhem ha ka jong ka jingngeit ba ka jingpyndep ia ka kamram kum u longkpa ryngkat ka Iktiar hangta ka dei ka jingpyndep ia ka Iktiar ba ai u Blei.

Namarkata ka jingtyllun ka jingim kum u longkpa ka kham rben shuh shuh haba ki khun ki la sdang samla. Naduh ki khun ki la sdang sngewthuh u sei ki nia ban tei ia ka pyrkhaf ka pyrdaiñ jong ki. Khnang ban lah ban sneng ia ki khun nyngkong u pynkup shwa ia lade sha kaba bha baroh ki bynta kiba kheiñ ba ki bym long ha ka imlang sahlang. Kum ka nuksa shwa ban sneng ia ki khun, nai dih awria kynthei dei ban kiar shuwa ialade ia kine khnang ban lah ban sneng ia ki khun, hynrei u shynrang uba don ka iktiar kum u samla naduh dang samla u la pynkup lypa, kumta ka long kaba suk ia u ban sneng ia ki khun.

Iktiar kum u Rangbah: U Shynrang uba don ka iktiar kum u rangbah u Long barabor uba ieit ym tang ialade hynrei ia ka ri bad ka jaidbynriew kumjuh. Hynrei shuwa ban poi sha kata ka thong nyngkong u da pynjanai shuwa ialade kum ki Riewhyndai kiba don Lai tylli ki jingialeh. Ba nyngkong kum u rangbah uba ialeh na ka bynta ka bam (struggle for food), ba ar kum u rangbah ban ialeh na ka bynta ka jinglathuid (struggle for freedom) bad kum u rangbah ban ialeh na ka bynta ka jingpynbha (struggle for improvement). Kumta kine ki lai tylli barabor ki teh ia ka bor pyrkhaf jong u. Ha ka pyrkhaf jong u hi khamtam ha kane ka jah u iam pangnud ha la mynsiem ia hi jinglong mong ka imlang sahlang.

U sngewsih haba u iohi jan baroh u hynrang u shu pynlut ia ka jingim jong u tang ha ka shongkha shongman bad ka wad bam bad U sngewsih ruh haba u iohi ba ka pule puthi lane jingnang jingstad mynta ka long beit tang na ka bynta ka kpoh ym ia ka ri bad ka jaidbynriew. Kane ka jingiohi ia u Rangbah uba don iktiar kum u rangbah ka sakhi tyngkreiñ jan baroh uba trei kam sorkar, naduh u Doctor haduh u Engi-neer bad haduh u Peon haduh u Minister baroh kane ka bhah ka dei lang na ka bynta ka kpoh. Nalar ka tulop ki tare shuh shuh ban pynsniew la ka Jaidbynriew lyngba ka jingbamsap bad jingaiuth. Ynda la shongthait na ka kam sorkar ruh ki shu kut tang ha marwei bad ym don kawei ruh ka kam kaba dei na ka bynta ban kyntiew ia la ka jong ka jaidbynriew, Mar ia sdang kynih u shu miet tang ha ka ialang samla bad mar ia tymmen u shu miet tang ka wad bam baroh shi khun shi tnga.

Namarkata kane ka jingiohi bad ka jingsngewsih na ka ka leit tang ha u shynrang uba don ka Iktiar kum u rangbah, Ha u hi mar ia sdang samla u sdang shuwa ban pynproh ia la ka jong ka bor pyrkhaf. Hapdeng ka jingpynproh ia ka bor pyrkhaf u pynlut por ruh ialade khyndiat ban shakri ia u paidbah lyngba ki kynja seng bhalang ki kam shnong lane ki kam thoh kam tar ban ai jingmut bad sneng pyni ia u paidbah ban wanlam sha ka thong jingim jingtip briew tip blei. Hapdeng ka jingshakri ia u paidbah um ju peit ba kata kaba u shakri kan pynim ne pynriewspah lane kan leh ei ei ia u hynrei ka thong jong u ka dei ba ma u un leh ei et ia kata kaba u shakri. Nalar kane haba u la shim ia ka jinglongtymmen ruh um ju hun tang ban pynbiang ja, dohkha ia ki khun hynrei u pynlut por ruh ialade ban pynbha ia ka jaidbynriew kat la i bor. U shynrang uba don ka Iktiar kum u rangbah u sngew ha u ba ka jingim jong u hangne ha sla pyrthei kam dondor lada um pynsah jingkynmaw ialade ha ka jaidbynriew ka ban sa wan.Ka jaidbynriew ka ban wan kam lah ban pyndon burom ia u lyngba ka spah jong u hynrei kam pher jada bylla mynsngi shet da miet tang ba la buh ei ei ialade na ka bynta ka lawei ban pyndonburom ialade.

Iktiar kum u Nongpynsniew: U shynrang uba don ka Iktiar kum u nongpynsniew hangta ruh ka jaidbynriew ka bud.Ka jaidbynriew kaba don kum kine ki shynrang Ka dei ka jaidbynriew kaba iaip. U shynrang ba kum une, ka jingpynsniew ka sdang naduh dang sdang khielung kum u samla, ia la ka jong ka kmie u thok u shukor, teng teng ban ioh ia kaei kaba u kwah, u nud ban tuh wat ia ka pisa na iing. Kum une u shynrang u mkien ban khroh ia ki samla kynthei bad pynjot kai ia ki. Teng teng u pynjot ia ki kur kiwei hynrei ynda la leh kiwei pat ia ki kur la jong u bymgem ia ki kum u khla. Kano kano ka iing kaba don kum une u shynrang ka long barabor ka iing kaba jah burom namar ka jingleh jong u ka wan hiar raibi ha ka iing jong u hi. Dei lyngba ka jingdon kum kine ki shynrang ka pynlong ia ki kynthei ban nym itymnad shuh ia u para jaid bad lyngba kane ka ioh lad pat bym dei para jait ban kamai spah ha jylla la jong. Dei ruh lyngba kine ki shynrang kiba pynlong ia ki kynthei ban hiar ka iktiar jong ki bad haba la hiar ka iktiar jong ki sa mih pat ba bun ki kynthei ban kit khunrei. Na ka kit khunrei tang ban im ja ki Khun kam salia ban thad burom ia ka jaid bynriew lyngba ki kam awria jong ki.

U shynrang uba don ka iktiar ban pynsniew ynda u la tymmen ruh um ju hun tang ia kawei ka tnga hynrei u khroh U kjour wat ia ki tnga jong kiwei bad wat ia ki khynnah Samla kynthei kumjuh. Um ju don por ban pyrkhaf ia ka lawei ki khun ka kti, kum une u briew ynda la kit khunrei ki khun lane ka lok la jong u sa shem.phang ia la ka jong ka jingbakla. Kum une u shynrang ynda ula treikam sorkar lane kylla nongmihkhmat paidbah um ju hun tang ia ka tulop hynrei ryngkat ka tuh ka thiem ia ka pisa paidbah. Nalar ka bamsap u long shuh sa u briew uba jai tuh bad u bym don jingkit khlieh ia ka jaidbynriew. Kum kine ki briew ki sngewtynnad bha ban pynpaw ieit jaidbynriew sha ki paidbah lyngba ki seng bhalang, lyngba ka Canvas Election ha rynsan paidbah hynrei ka mynsiem pat tang na ka bynta ban kamai pisa khlem pynshitom ia ki dkhot met ba ai u Blei. Kumta barabor hi ka jaidbynriew kaba don kum kine ki jaid bynriew ka dei ka jaidbynriew ka bym don ka lawei kaba phyraai.

Iktiar kum u Nongpynbha: Namarkata kum u shynrang uba don ka Iktiar ban iada ialade, ia ki khun ki kti bad ki kur ki jait khamtam ia ka ri bad ka jaidbynriew ngi dei ban kheiñ kor ia la la ka jong ka Iktiar. Kumta katba u Nongpynbha u dang don barabor ka jinglada ka khambha ban ia ka jingpynkoit. Ban poi sha kata ka thong ka kam ka shong ha nga haphi khamtam ki khun samla kiba dang khie ban ialeh kumno ban pynkhie im biang ia ka Iktiar u shynrang khnang ba ka jaid bynriew kan kiew skong pad lait jah burom ha baroh ki liang. Kumta ka jaidbynriew kaba don ia ka kswa ka bok ngi iohi ruh ka seng kaba ai kyrteng ka ‘Movement or Positive thinking` hapoh ka jingialam u Rangbah M.N.Syiem ka la lam lynti ban poi sha kata ka juh hi ka phang, kumno ban kyntiew biang ia ka pyrkhaf pyrdaiñ lane ka Iktiar u shynrang ha ka imlang sahlang kumba la saiñ dur da ki kpa tymmen jong ngi ha ka mynnor. Ai ba kane ka seng ryngkat ki nongthoh kiba don ka Iktiar kum u shynrang kin poi sha kata ka thong kumba ki angnud khnang ba kane ka seng ryngkat ki nongthoh kin ioh ka burom ha ki Longdadien man dadien, Namarkata ka thong ka shong ha nga haphi kumba ngi kheiñ ia ka kam la ka jong. Kumta ka jaidbynriew kaba don ka lawei kaba phyrnai ka dei ka jaidbynriew kaba don ki briew kiba shong ha ka ban kylli, ngin leh namar ka ri? Bad ban poi sha kata ka thong kim peit ba ka ri kan leh ei ei ia ki hynrei ma ki kin leh ei ei ia ka Ri. Namarkata ia baroh ha baroh ka wan beit haba im pyrkhaf thymmei, im ruh ka jaidbynriew. Phaidien)

khynnah khynthei bad shynrang naduh kiba dang rit, kiba la leit skul haduh kiba la samla shaphang ka akor ka burom,ka ktien ka thylliej, ki jingleh bad kiwei kiwei. Haoid, ym baroh ki kmie ki kpa kim ai ia ki jinghikai, jingpyni bad pynsngewthuh ia la ki khun ki kti. Hynrei ha kane ka juk beh kam mynta, wat ki kmie ki kpa ruh kim don por shuh ban sneng ban khraw , bad kaba kongsan ia ki khynnah ban hikai ia ka akor ka burom ia la ki khun ki kti jong ki.

Haoid ki skul ruh ki don ka bynta kaba khraw bad kongsan ia ki khynnah ban hikai ia ka akor ka burom, ym tang ia ka jingpule, jingnang jingstad. Hynrei wat ki skul ki college ruh kim don por shuh ban hikai ia ka akor ka burom ha kane ka juk mynta. Ki hikai beit tang ia ka jingpule kim salia shuh ia ka akor ka burom ne ka jingleh (behaviour) jong ki. Shuh shuh, ka Balang ruh ka don ka bynta kaba kongsan bha ha kaba hikai ia ka akor ka burom ia ki khynnah. Ha kane ka por mynta ki Balang , la ha kano kano ka Balang , ki don da ki skul ne ki klas man ki Sngi u `Trai ban hikai shaphang ka jingtip ia ka ktien U Blei, Ka tip briew tipleï kaba iaïd ryngkat-ryngkat ka akor ka burom ia ki khynnah. Hynrei la kata ruh kane ka jinghikai ia ka tipleï tipbriew ka akor ka burom ban tei ia ka longbriew manbriew jong ki khynnah ka long kaba donkam haduh katta katta. Ka long thik kum ka nongrim ne foundation ka ban tei ia ki ha ka jingtip, jingsngewthuh ka longbriew manbriew jong ki lashaï la shisngi.

Dei ha kane ka nongrim, kaba ka jinghikai jong ngi ki Khasi naduh ki longshuwa manshuwa kaba ong`Ka akor kaba tam ha kane ka pyrthei“. Ka dei ka tynrai duh kaba pynlong ia u briew ne ka briew haba u leh u kam ne trei ktah ha kano kano ka bynta ha ka jingim jong u/ka.(Phaidien)